

Kas valstī notiek valsts īpašumu privatizācijas jomā?

VK revīzijas ziņojums • Rīga, 2016. gada aprīlis

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Cienījamais lasītāj!

Valsts kontrole ir veikusi lietderības revīziju un sagatavojusi revīzijas ziņojumu «Kas valstī notiek valsts īpašumu privatizācijas jomā?».

Privatizācija Latvijā tika uzsākta 1991. gadā, bet 2016. gadā tā vēl arvien turpinās, neraugoties uz to, ka jau 2003. gadā tika atzīts, ka privatizācijas mērķis pamatā ir sasniegts, tika noteikti valsts mērķi privatizācijas beigu posmam un līdz 2005. gadam tika sakārtoti normatīvie akti, lai privatizāciju un privatizācijas sertifikātu izmantošanu varētu pabeigt.

Šajā revīzijā mēs vērtējam, vai Ekonomikas ministrija kā par privatizācijas politiku atbildīgā valsts institūcija un Privatizācijas aģentūra — valsts kapitālsabiedrība, kura nu jau vairāk kā 20 gadus organizē un veic valsts īpašuma objektu privatizāciju, plāno un veic pietiekamus pasākumus privatizācijas pabeigšanai.

Atlikušo privatizējamo valsts īpašumu apjoms vairs nav būtisks. Pēdējo gadu laikā privatizācijas temps ir ievērojami mazinājies, tāpat arī valsts ieņēmumi no valsts īpašumu objektu privatizācijas. Turklāt kopš 2013. gada gūtie ieņēmumi no valsts īpašuma privatizācijas (at-skaitījumi, ko Privatizācijas aģentūra var paturēt) vairs nesedz Privatizācijas aģentūras saimnieciskās darbības izdevumus (piem. 2014. gadā tie bija 2,3 miljoni *euro*). Faktiski Privatizācijas aģentūra savu darbību finansē no līdzekļiem, kas rezerves fondā uzkrāti iepriekšējos ga-

dos. Arī vēl neizmantoto privatizācijas sertifikātu kontu uzturēšanai nepieciešami līdzekļi. Tāpēc ilgstoša nespēja rast risinājumu privatizācijas pabeigšanai un lēmuma nepieņemšana par privatizācijas pabeigšanas termiņu nākotnē var radīt papildu izdevumus valsts budžetam.

Mēs ceram, ka Ekonomikas ministrija, ieviešot mūsu ieteikumus, izvērtēs situāciju un nepieciešamo rīcību privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanai, Privatizācijas aģentūras turpmākās darbības lietderības aspektus, kā arī veiks nepieciešamās darbības, lai pamatojoties uz veiktā izvērtējuma rezultātiem, tiktu sagatavots un apstiprināts rīcības plāns prognozējamai un izmaksu ziņā efektīvai privatizācijas procesa pabeigšanai. Tāpat mēs ceram, ka Ekonomikas ministrija kā Privatizācijas aģentūras 100% kapitāla daļu turētāja uzlabos Privatizācijas aģentūras pārraudzību, tajā skaitā noteiks sasniedzamos rādītājus aģentūras īstenotā privatizācijas procesa pabeigšanai.

Pateicamies par sadarbību Privatizācijas aģentūrai un Ekonomikas ministrijai revīzijas laikā!

Ar cieņu
departamenta direktore
Ilze Grīnhofa

Motivācija

Privatizācija Latvijā tika uzsākta 1991. gadā, un tās mērķis bija radīt labvēlīgu vidi privātā kapitāla darbībai Latvijas tautsaimniecības attīstības interesēs un sašaurināt darbību, ko valsts un pašvaldības veic kā komersanti. Privatizācijā tika iesaistīti visi Latvijas iedzīvotāji, jo valsts izdeva un iedzīvotājiem piešķīra privatizācijas sertifikātus, tajā skaitā iedzīvotājiem tika dota iespēja privatizēt savas dzīves vietas, izmantojot bez maksas piešķirtos privatizācijas sertifikātus.

Privatizācijas uzsākšanas brīdī tā tika organizēta decentralizēti, tomēr šobrīd jau vairāk nekā 20 gadus valsts īpašumu objektu privatizāciju organizē un veic Privatizācijas aģentūra. Par privatizācijas politikas plānošanu un īstenošanu atbildīga ir Ekonomikas ministrija.

Jau 2003. gadā tika atzīts, ka privatizācijas mērķis pamatā ir sasniegts, tika noteikti valsts mērķi privatizācijas beigu posmam un līdz 2005. gadam tika sakārtoti normatīvie akti, lai privatizāciju un privatizācijas sertifikātu izmantošanu varētu pabeigt, tomēr gala termiņš privatizācijas pabeigšanai tā arī netika noteikts.

Privatizācijas aģentūra jau no 2000. gada sāka gatavoties tās darbības pārtraukšanai, par to norādot savos gada pārskatos, bet tikai 2012. gadā, saņemot Ministru kabineta uzdevumu, Ekonomikas ministrija sāka plānot Privatizācijas aģentūras likvidāciju, bet 2015. gadā no šīs ieceres atkal atteicās.

2016. gadā privatizācija vēl arvien turpinās. Pēdējos gados tās temps ir būtiski palēninājies, samazinoties

Redakcija spēkā no	Noteiktais privatizācijas sertifikātu izmantošanas termiņš
18.04.1995.	Līdz 31.12.1999.
20.07.1999.	Līdz 31.12.2000.
20.12.2000.	Līdz 31.12.2001.
28.11.2001.	Īpašuma kompensācijas sertifikāti līdz 31.12.2003. Pārējie sertifikāti līdz 31.12.2002.
22.11.2002.	Līdz 31.12.2003.
26.11.2003.	Līdz 31.12.2004.
18.11.2004.	Līdz 31.12.2005.
01.09.2005.	Nav noteikts

Attēls nr. 1. *Izmaiņas privatizācijas sertifikātu izmantošanas termiņos¹.*

arī ieņēmumiem no privatizācijas. Nav izdevies arī panākt 2003. gadā prognozēto rezultātu, ka privatizācijas beigu posmā atlikušo valsts īpašumu objektu privatizācijai tiks izlietoti visi piešķirtie privatizācijas sertifikāti.

Revīzijas mērķis bija, izvērtējot Ekonomikas ministrijas īstenoto politiku un Privatizācijas aģentūras pārvaldību, kā arī pašas Privatizācijas aģentūras darbības rādītājus, gūt pārlicību, ka tiek plānoti un īstenoti pietiekami pasākumi privatizācijas pabeigšanai atbilstoši 2003. gadā definētajam rīcības modelim. Papildus minētajam padziļināti tika vērtēta arī Privatizācijas aģentūras rīcība, nodrošinot privatizācijas procesā iegūto datu drošu uzglabāšanu, un Ekonomikas ministrijas rīcība, pārņemot privatizācijas sertifikātu kontus no likvidējamās Latvijas Krājbankas.

¹ Likuma «Par privatizācijas sertifikātiem» 18. panta vienpadsmitā daļa.

Valsts īpašuma objekti	Privatizējamo objektu skaits	Atsavināmo objektu skaits	Pārvaldīšanā esoši objekti, kuri nav privatizējami un nav nodoti atsavināšanai
Valsts zemesgabali	695	0	0
Valsts nekustamā īpašuma objekti	46	0	0
Dzīvokļu īpašumi*	81	186	1069
Dzīvojamās mājas	20	30	198
Kapitālsabiedrības ar valsts kapitāla daļām**	6	1	0

Attēls nr. 2. Privatizācijas aģentūras valdījumā esošo valsts īpašumu objektu apjoms uz 31.12.2014.³

Galvenie secinājumi

1. Par aktuālo situāciju privatizācijas jomā

2003. gadā valdība apstiprināja politikas plānošanas dokumentu², kurā tika noteikti privatizācijas beigu posma valsts stratēģijas mērķi – nodrošināt privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanu, paātrināt zemes privatizāciju (reformu), veicināt dzīvojamo māju privatizāciju un pabeigt lielo uzņēmumu valsts kapitāla daļu privatizāciju. Minētajā dokumentā tika noteikts beigu termiņš dzīvokļa privatizācijas ierosinājumu iesniegšanai un zemes privatizācijas paātrināšanas risinājumi, kam kopumā bija jāveicina privatizācijas sertifikātu izmantošana.

2005. gadā stājās spēkā Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likums, kas noteica, kā pa-

beidzams privatizācijas process, zemes reforma un nodrošināma privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšana, bet gala termiņš privatizācijas pabeigšanai tā arī netika noteikts.

2013. gadā gan Ekonomikas ministrija plānoja, ka Privatizācijas aģentūrai tās īstenotais privatizācijas process ir jāpabeidz līdz 2014. gada beigām, bet vēlāk no šīs domas atteicās un konkrēts termiņš vairs netiek plānots.

2016. gadā valsts īpašuma objektu privatizācija, tajā skaitā dzīvojamo māju un dzīvokļu privatizācija, valstī vēl arvien turpinās, kā arī nav pabeigta privatizācijas sertifikātu izmantošana.

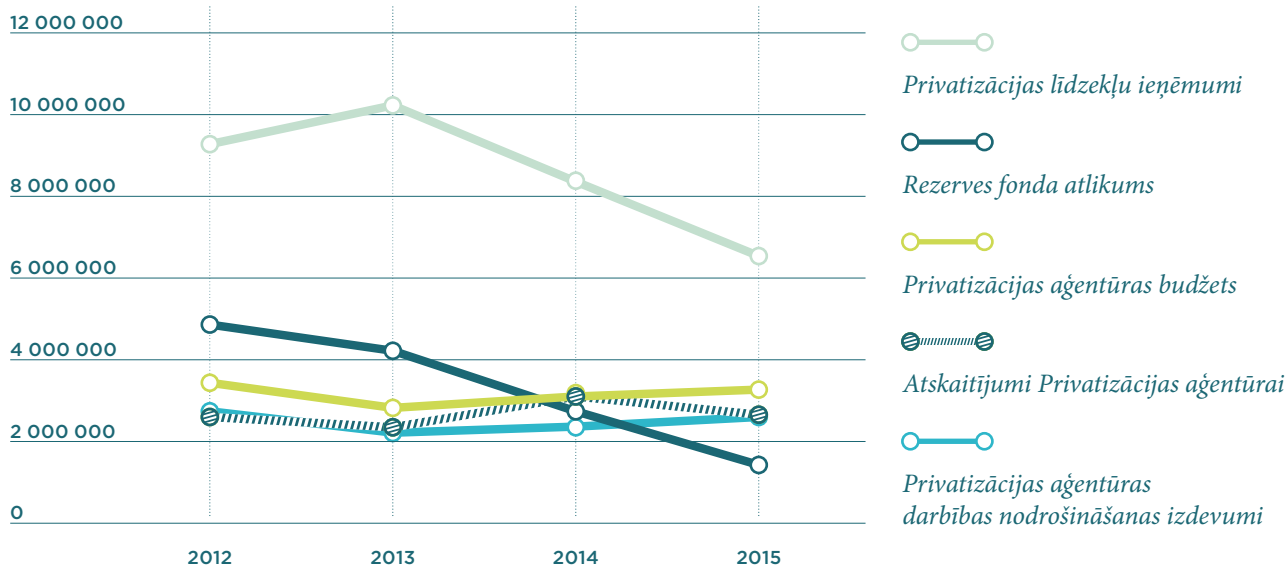
Kopš 2007. gada privatizācijas temps ir ievērojami mazinājies, piemēram, papildus iepriekšējo gadu apjomam līdz 2014. gadam privatizēti vien 3% no kopējā privatizējamo valsts dzīvokļu skaita, izlietoti 2% privatizācijas sertifikātu. Papildus iepriekš mi-

² Ministru kabineta 04.08.2003. rīkojums Nr. 486 «Par Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas valsts stratēģiju (pamatnostādņēm)».

* Aģentūras valdījumā esošie dzīvokļa īpašumi atrodas gan aģentūras valdījumā esošajās mājās, gan privātipašniekiem nodotajās mājās.

** Tajā skaitā trīs likvidējamās vai maksātnespējīgās kapitālsabiedrības.

³ Privatizācijas process ietver ne tikai valsts, bet arī pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju. Informācija par šo īpašumu kopumu Valsts kontrolei nav pieejama, jo ne Ekonomikas ministrija, ne Privatizācijas aģentūra šādu informāciju neuzkrāj.

Attēls nr. 3. Privatizācijas, nomas un atsavināšanas ieņēmumi, budžeta izdevumi, darbības nodrošinājuma izdevumi, rezerves fonda atlikums un atskaitījumi Privatizācijas aģentūrai, euro⁴.

nētajiem faktiem, arī Privatizācijas aģentūras valdījumā esošo valsts īpašuma objektu apjoms norāda uz to, ka privatizācijas process atrodas galējā noslēguma stadijā - Privatizācijas aģentūras valdījumā uz 31.12.2014. atradās vairs tikai privatizējamas 20 dzīvojamās mājas, 81 dzīvokļu īpašums, 46 valsts nekustamā īpašuma objekti, 695 valsts zemesgabali.

Privatizācijas aģentūra veic arī dzīvojamo māju, to domājamo daļu vai dzīvokļa īpašumu atsavināšanu. Atsavināmo (privatizācijas process ir beidzies) un pārvaldīšanā nodoto (objekti, kuri nav privatizējami un nav nodoti atsavināšanai) objektu apjoms ir lielāks nekā privatizējamo objektu apjoms, tomēr revīzijā konstatētie nesekmīgie mēģinājumi īpašuma objektus atsavināt vairāku gadu garumā liecina, ka iedzīvotāju interese par atsavināmiem īpašumu objektiem nav liela. Attiecīgi samazinās arī valsts ieņēmumu apjoms.

Privatizācijas aģentūras darbība tiek finansēta no atskaitījumiem no privatizācijas (atsavināšanas) procesā iegūtajiem līdzekļiem.

Valsts kontroles veiktā analīze liecina, ka 2014. gadā privatizācijas ieņēmumi veidoja 8,4 miljonus *euro*, no tiem atskaitījumi Privatizācijas aģentūrai — 918 tūkstoši *euro*, savukārt Privatizācijas aģentūras darbības nodrošināšanas izdevumi (darbinieku atlīdzība, ēkas Rīgā, Krišjāņa Valdemāra ielā 31, uzturēšana, remontu u. tml.) vien sasniedza turpat 2,3 miljonus *euro*.

Kopš 2013. gada gūtie ieņēmumi no valsts īpašuma

4 Budžeta izdevumos nav iekļauti ārējie izdevumi, kas paredzēti akciju sabiedrības «Parex banka» un akciju sabiedrības «Citadele banka» kapitāla daļu pārvaldībai, un izdevumi, kas paredzēti maksājumu veikšanai par privatizācijas sertifikātu kontu apkalpošanu.

• Darbības nodrošināšanas izdevumos iekļauti Privatizācijas aģentūras uzturēšanas izdevumi, neiekļaujot izdevumus, kas saistīti ar privatizācijas procesu.

• Atskaitījumi — Privatizācijas aģentūrai pienākošais atskaitījumu apmērs saskaņā ar normatīvajā aktā noteiktajiem apmēriem (izmantoti gada pārskata dati).

privatizācijas vairs nesedz Privatizācijas aģentūras saimnieciskās darbības izdevumus. Faktiski Privatizācijas aģentūra savu darbību finansē no līdzekļiem, kas uzkrāti iepriekšējos gados. Ja rezerves fondā uzkrāto līdzekļu apmērs 2014. gada sākumā bija 4,2 miljoni *euro*, tad gada beigās vairs tikai 2,7 miljoni *euro*.

Lai nodrošinātu Privatizācijas aģentūrai nepieciešamo finansējuma apmēru, atbilstoši Ekonomikas ministrijas priekšlikumam, 2015. gada decembrī Ministru kabinetā tika apstiprināta jauna kārtība atskaitījumiem Privatizācijas aģentūras izdevumu segšanai, paredzot, ka Privatizācijas aģentūra turpmāk līdzšinējo 7% vietā no līdzekļiem, kas iegūti no valsts nekustamā īpašuma pārdošanas varēs atskaitīt 7 reizes vairāk, tas ir, līdz pat 50%. Tā rezultātā valsts budžetā iemaksājamo līdzekļu apmērs no valsts nekustamā īpašuma pārdošanas samazināsies.

Valsts kontrole vērs uzmanību, ka ilgstoša nespēja rast risinājumu privatizācijas pabeigšanai un lēmuma nepieņemšana par privatizācijas pabeigšanas termiņu nākotnē visticamāk radīs papildus izdevumus valsts budžetam.

Valsts kontrole uzskata, ka Ekonomikas ministrijai kā par privatizācijas politikas īstenošanu atbildīgajai valsts iestādei būtu jāizvērtē privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšana, veicot līdz šim īstenoto pasākumu efektivitātes un īstenotās politikas analīzi. Līdz šim veikto pasākumu ietekmes uz privatizācijas procesa pabeigšanu izvērtējums sniegtu iespēju plānot tālākās darbības, uzdevumus un nepieciešamo rīcību privatizācijas pabeigšanai prognozējamā termiņā.

Viens no aspektiem, kas, piemēram, būtu izvērtējams ir, vai likumā «Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju» noteiktie ierobežojumi

Privatizācijas sertifikāti	Skaitis (milj.)
Piešķirts	112,38
Izlietots, tajā skaitā:	107,3
namīpašumu iegādei	38,0
uzņēmumu un citu īpašumu iegādei	7,33
kapitāla daļu (akciju) iegādei	44,46
zemes privatizācijai	17,51
Dzēsti un zaudēti	2,48
Atlikums	2,6

Attēls nr. 4. Piešķirtie un uz 31.12.2014. izlietotie privatizācijas sertifikāti.

personām, kuras drīkst piedalīties valsts dzīvokļa vai mājas izsolē, ir samērojami ar situāciju, kad privatizējamus objektus ilgstoši nav iespējams pārdot.

Vēl viens izvērtējams aspekts ir ietekme, kādu uz neprivatizēto dzīvokļa īpašumu un dzīvojamo māju pārdošanu atstāj šo īpašumu tehniskais stāvoklis un atrašanās vieta. Daļa no neprivatizētajām dzīvojamām mājām ir grausti vai arī neprivatizētie dzīvokļa īpašumi atrodas mājās, kuras ir grausti.

Privatizācijas aģentūrai papildus savas darbības nodrošināšanai nepieciešami līdzekļi arī nekustamo īpašumu objektu pārvaldīšanai un apsaimniekošanai (piemēram, 2015. gadā 110 tūkstoši *euro*), turklāt papildus jāveido kompetence īpašumu pārvaldīšanas jomā, attiecīgi dublējot kompetenci, kāda jau ir izveidota VAS «Valsts nekustamie īpašumi» personā. Iespējams, ka Privatizācijas aģentūras valdījumā esošie valsts nekustamo īpašumu objekti būtu nododami VAS «Valsts nekustamie īpašumi», kura jau 2013. gada beigās bija gatava no Privatizācijas aģentūras pārņemt privatizējamus un atsavināmos nekustamos īpašumus, tomēr tālāki lēmumi šajā jomā nesejoja.

Būtisks izvērtējams aspekts ir turpmākā rīcība ar neizmantotajiem privatizācijas sertifikātiem, ņemot

vērā finanšu ietekmi, ko rada privatizācijas sertifikātu kontu apkalpošana.

Arī privatizācijas sertifikātu kontu uzturēšanai tiek izmantoti līdzekļi, kas uzkrāti iepriekšējos gados, piemēram, revidējamā laika posmā minētajam mērķim ir izlietoti rezerves fonda līdzekļi 816,7 tūkstoši *euro* apmērā. Turklāt 62% no fizisko personu privatizācijas sertifikātu kontiem ir uzskaitīts ne vairāk kā viens privatizācijas sertifikāts, kas liecina, ka lielākā iedzīvotāju daļa visticamāk savas tiesības izmantot privatizācijas sertifikātus valsts vai pašvaldību objektu privatizācijā jau ir izmantojuši.

Valsts kontrolei neradās pārlicība, ka Ekonomikas ministrija vispār būtu plānojusi informāciju par atlikušajiem privatizācijas sertifikātiem analizēt, jo nav paredzējusi atskaišu saņemšanu, kas ietvertu detalizētu informāciju par privatizācijas sertifikātu atlikumu un tā izmaiņām. Ekonomikas ministrija līdz 2016. gada martam nav arī nodrošinājusi nepieciešamo pasākumu veikšanu, lai atbilstoši likumā noteiktajam līdz 31.05.2014. tiktu izdoti Ministru kabineta noteikumi, kas regulē privatizācijas sertifikātu kontu apkalpošanas kārtību, tarifus un maksāšanas līdzekli, kā arī kārtību, kādā sniedzami pārskati par privatizācijas sertifikātu kontu atvēršanu un privatizācijas sertifikātu aprites administrēšanas kārtību.

Turklāt Ekonomikas ministrija no 2012. gada ar iesaistītajām institūcijām nevarēja vienoties par datu pārceļšanas kārtību no likvidējamās Latvijas Krājbankas pēc tam, kad tika uzsākta tās bankrota procedūra un Latvijas Krājbanka zaudēja kredītiestādes licenci un nevarēja turpināt veikt darbības ar privatizācijas sertifikātiem.

Ekonomikas ministrija nespēja arī laikus nodrošināt izvērtējumu par nepieciešamajiem tehniskajiem risinājumiem informācijas pārņemšanai. Tā rezultātā līdz 2016. gadam nebija pārnesti ne kontu atlikumi, ne Latvijas Krājbankas uzkrātie privatizācijas sertifikātu kontu lietās esošie dokumenti.

Visi Privatizācijas aģentūras ienākumi no pirkuma līgumiem

Privatizācijas aģentūra atskaita sev pienākošos normatīvos atskaitījumus (Privatizācijas aģentūras ieņēmumi)

Privatizācijas aģentūra veic ieskaitījumus Rezerves fondā 10% apmērā

Atlikumu ieskaita budžetā (valsts vai pašvaldības)

Attēls nr. 5. Privatizācijas aģentūras ieņēmumu veidošanās.

Revīzijas noslēguma posmā gan Ekonomikas ministrija informēja Valsts kontroli, ka 10.02.2016. ir noslēgts līgums starp Latvijas Krājbanku, Ekonomikas ministriju un Privatizācijas aģentūru par privatizācijas sertifikātu kontu pārceļšanu un Privatizācijas aģentūra kontus ir pārņēmusi. Valsts kontrole norāda uz risku, ka informācija par neizmantotajiem privatizācijas sertifikātiem no Latvijas Krājbankas uz Privatizācijas aģentūru varētu būt pārceļta neprecīzi, jo faktiskā datu pārceļšana notika salīdzinoši īsā laikā, tas ir, divu mēnešu laikā, turklāt līdz galam vēl nav atrisināts jautājums par klientu arhīva dokumentu pārņemšanu.

Ja izdevumi privatizācijas kontu uzturēšanai saglabāsies līdzšinējā līmenī, tad pēc revidentu aplēsēm

jārēķinās ar izmaksām vidēji 324 tūkstošu *euro* apmērā gadā.

2. Par Privatizācijas aģentūras turpmāko darbību

Valsts kontrole ir aicinājusi Ekonomikas ministriju kā Privatizācijas aģentūras 100% kapitāla daļu turētāju veikt nepieciešamos pasākumus, lai tiktu izvērtēta Privatizācijas aģentūras turpmākās darbības lietderība, ņemot vērā aktuālo situāciju privatizācijas jomā un veicamos uzdevumus privatizācijas pabeigšanai.

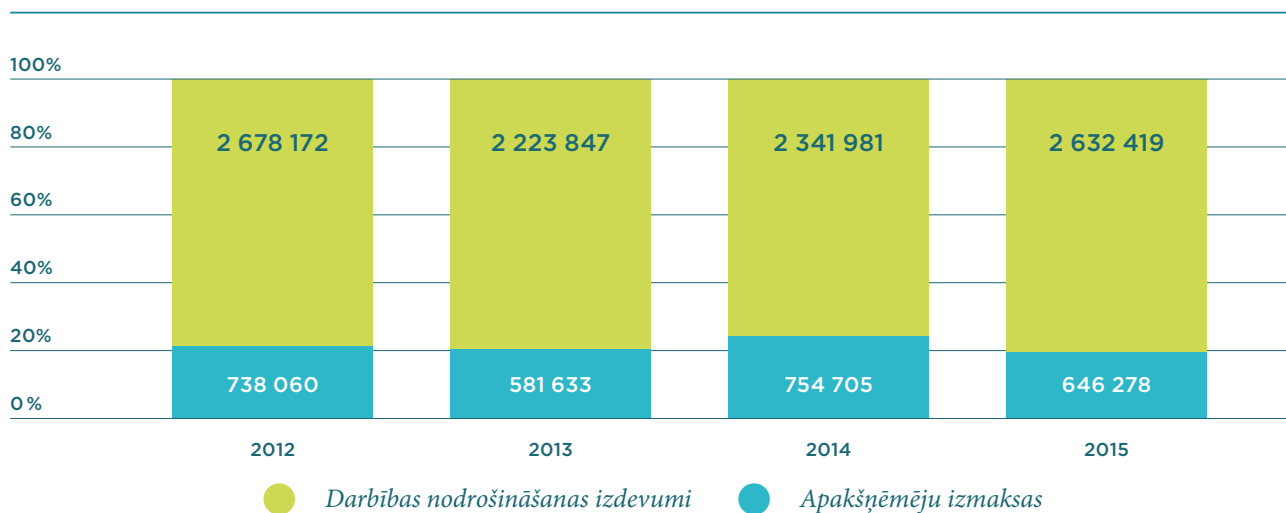
Līdz 2012. gadam, kad Ministru kabinets uzdeva Ekonomikas ministrijai sagatavot Privatizācijas aģentūras darbības izbeigšanas stratēģiju, Ekonomikas ministrija nebija veikusi izvērtējumu, vai Privatizācijas aģentūras darbību, ievērojot aktuālo situāciju privatizācijas jomā, ir lietderīgi turpināt. Sākotnēji 2013. gadā sagatavotajā dokumenta projektā Ekonomikas ministrija plānoja, ka Privatizācijas aģentūrai tās organizētais privatizācijas process ir jāpabeidz līdz 2014. gada beigām, ietverot rīcības plānu un termiņus aģentūras funkciju nodošanai citām institūcijām.

2015. gada beigās Ekonomikas ministrija atgriezās pie domas par Privatizācijas aģentūras darbības turpināšanu, pamatojot to ar likumā noteikto, ka Privatizācijas aģentūra turpinās pildīt Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā paredzētās valsts kapitāla daļu atsavināšanu veicošās institūcijas uzdevumus, līdz brīdim, kad Ministru kabinets pieņems lēmumu par valsts kapitāla daļu atsavināšanu veicošo institūciju un Privatizācijas aģentūra būs nodevusi tās turējumā esošās kapitāla daļas.

Attēls nr. 6. Apkopojums par Privatizācijas aģentūras gada pārskatos iekļauto informāciju.

Attēls nr. 7. Privatizācijas aģentūras budžets*, euro, %.

Ekonomikas ministrija nav nodrošinājusi dokumentu sagatavošanu un iesniegšanu Ministru kabineta lēmumu pieņemšanai par Privatizācijas aģentūras turpmāko darbību, tajā skaitā arī atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktajam — lai līdz 01.01.2016. Ministru kabinets noteiktu valsts līdzdalības vispārējo stratēģisko mērķi.

Ekonomikas ministrija ir informējusi Valsts kontroli, ka Privatizācijas aģentūra ir izstrādājusi vidēja termiņa darbības stratēģijas 2016.-2018. gadam projektu, kas iesniegts Ekonomikas ministrijai tā tālākai virzīšanai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Ekonomikas ministrija norāda, ka stratēģijas projektā ir noteikta Privatizācijas aģentūras misija, kas

* Apakšuzņēmēju izmaksās nav iekļauti budžeta ārējie izdevumi, kas paredzēti akciju sabiedrības «Parex banka» un akciju sabiedrības «Citadele banka» kapitāla daļu pārvaldībai. Darbības nodrošināšanas izdevumos nav iekļauti budžeta izdevumi, kas paredzēti maksājumu veikšanai par privatizācijas sertifikātu kontu apkalpošanu.

ir atbilstoša tās pamatkompetencēm un līdzšinējai darbībai ne tikai saistībā ar valsts aktīvu privatizāciju, bet arī to pārvaldīšanu un atsavināšanu, kļūstot par vienotu valsts aktīvu pārdošanas platformu.

Lai kāds arī nebūtu Ekonomikas ministrijas vai pašas Privatizācijas aģentūras nodoms attiecībā uz aģentūras turpmākās darbības mērķiem, darbības ir veicamas secīgi un normatīvajos aktos noteiktā kārtībā — vispirms valdībā apstiprinot Privatizācijas aģentūras vispārējo stratēģisko mērķi un tikai izrietoši no tā izstrādājot Privatizācijas aģentūras darbības stratēģiju.

Valsts kontrole uzskata, ka Privatizācijas aģentūras vidēja termiņa darbības stratēģijas 2016.-2018. gadam izstrāde pirms Ministru kabineta lēmuma pieņemšanas par tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā neveicina Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma mērķa sasniegšanu, jo vispārējais stratēģiskais mērķis ir Ministru kabineta noteiktais kapitālsabiedrības mērķis, kuru publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kurš izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem, savukārt stratēģija ir

tikai kapitālsabiedrības darbības plānošanas dokuments, uz kura pamata tiek plānota kapitālsabiedrības darbība.

Valsts kontrole ir aicinājusi Ekonomikas ministriju vērtēt Privatizācijas aģentūras darbības turpināšanas lietderību, pirmkārt ņemot vērā tās darbības pamatmērķi — privatizācijas procesa īstenošanu. Laika gaitā citu uzdevumu deleģēšana Privatizācijas aģentūrai nepārprotami norāda, ka privatizācijas procesa nodrošināšanai nepieciešams arvien mazāk Privatizācijas aģentūras resursu. Ja Privatizācijas aģentūrai tās darbības laikā ir uzkrātas citas ar privatizāciju nesaistītas kompetences, tad būtu izvērtējams, kādā veidā šīs kompetences visefektīvāk ir izmantojamas.

Valsts kontrole rosina vērtēt, vai un cik ilgi Privatizācijas aģentūra, ņemot vērā aktuālo situāciju privatizācijas jomā, ir saglabājama tās pilnā kapacitātē (65 darbinieki, trīs valdes locekļi, algu fonds turpat 2 miljonu *euro* apmērā u.c.). Viens no izvērtējamiem aspektiem cita starpā ir arī tas, vai uzkrātā papildus kompetence nav pievienojama citām institūcijām vai valsts kapitālsabiedrībām, tā izslēdzot iespējamu funkciju pārklāšanos starp institūcijām (piem. nekustamo īpašumu pārvaldīšana un apsaimniekošana, valsts kapitāla daļu pārvaldība).

---

3. Par Privatizācijas aģentūras darbības pārvaldību

Revidenti secina, ka Privatizācijas aģentūras darbība nav orientēta uz drīzu privatizācijas procesa pabeigšanu, piemēram, Privatizācijas aģentūras sasniedzamie rādītāji 2014. gadam 70% gadījumu salīdzinājumā ar 2013. gadu ir samazināti un plānotie darbības rādītāji attiecībā uz valsts kapitāla daļu privatizēšanu nav norādīti vispār. Atsevišķi netiek izdalīti arī plānotie darbības rādītāji nekustamo īpašumu objektu privatizācijai, kas Ekonomikas ministrijai

un Ministru kabinetam liedz gūt priekšstatu gan par vēl privatizējamiem objektiem, gan par prognozējamo privatizācijas pabeigšanai nepieciešamo laiku. **Valsts kontrole arī Privatizācijas aģentūras pārvaldību nevar vērtēt kā pietiekami efektīvu**, jo Ekonomikas ministrija ne tikai nav apstiprinājusi Privatizācijas aģentūrai konkrētus un izmērāmus sasniežamos darbības rezultātus un nav vērtējusi rezultatīvo rādītāju izpildi, bet arī:

- nav nodrošinājusi ekonomiski pamatotas kapitālsabiedrības pārvaldes struktūras izveidi un skaidri definētus kritērijus valdes locekļu skaita noteikšanai. Atļaujot valdes locekļiem savienot amatus, ministrija ir vērtējusi tikai interešu konflikta iespējamību, nevērtējot, vai valdes locekļu sagaidāmais ieguldījums Privatizācijas aģentūras darbības rezultātu sasniegšanai ir samērojams ar citu amatu pienākumu pildīšanu. Vienlaikus bez pamatojuma palielināts valdes locekļu skaits, radot Privatizācijas aģentūrai papildu izmaksas vismaz 36 tūkstoši *euro* gadā;
- nav ievērojusi labas pārvaldības principus attiecībā uz Privatizācijas aģentūras valdes locekļu atlīdzības noteikšanu, jo, kaut arī Privatizācijas aģentūrai nav definēti konkrēti, izmērāmi sasniežamie darbības rādītāji un tādējādi nav iespējams novērtēt valdes locekļu ieguldījumu rezultātu sasniegšanā, valdei piešķirta normatīvajos aktos noteiktā atlīdzība maksimālā apmērā un prēmijas, tajā skaitā par nepilna mēneša darbu un aģentūras darbības izbeigšanas stratēģijas īstenošanu, kas valdībā tā arī netika apstiprināta;
- nebija veikusi pasākumus kapitālsabiedrības darbības kontrolei, lai gūtu pārliecību, ka izpildinstitūcijai noteiktā atlīdzība atbilst normatīvā akta prasībām. Tā rezultātā Ekonomikas ministrija, atļaujot Privatizācijas aģentūras valdes priekšsēdētājam savienot amatu ar Komercedarbības dienesta vadītāja amatu, ir pieļāvusi, ka Privatizācijas aģentūras valdes priekšsēdētājs, iespējams nepa-

matoti, 2015. gadā ir saņēmis atlīdzību arī par Komercedarbības dienesta vadītāja pienākumu izpildi 18 600 *euro* apmērā (ja Privatizācijas aģentūra nav finanšu iestāde Kredītiestāžu likuma izpratnē) vai 4750 *euro* apmērā (ja Privatizācijas aģentūra ir finanšu iestāde Kredītiestāžu likuma izpratnē);

- nebija saskaņojusi Privatizācijas aģentūras iekšējos normatīvos aktus par darbinieku atlīdzības noteikšanas svarīgākajiem nosacījumiem pabalstu un kompensāciju izmaksai, izdevumu segšanai, prēmēšanai un citādi materiālajai stimulēšanai, mēnešalgu (darba algu) maksimāliem apmēriem, kā arī citiem ierobežojošiem nosacījumiem, kā tas bija noteikts normatīvajā aktā, kā rezultātā Ekonomikas ministrijai nav priekšstata par Privatizācijas aģentūras atlīdzības fondu (piemēram, 2014. gadā tas ir noteikts 1,9 miljonu *euro* apmērā) izlietojumu.

Tā kā Ekonomikas ministrija nav apstiprinājusi Privatizācijas aģentūrai konkrētus un izmērāmus sasniedzamos darbības rezultātus, Privatizācijas aģentūras darbiniekiem prēmijas iespējams izmaksāt praktiski par jebkuru paveikto darbību, piemēram, revidējamā laika posmā par rezultātiem, kuru sasniegšanu salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu nav iespējams novērtēt, kopumā izmaksāti 142 tūkstoši *euro*.

Būtiskākie ieteikumi

Valsts kontrole aicina Ekonomikas ministriju kā par privatizācijas politikas īstenošanu atbildīgo valsts iestādi veikt nepieciešamos pasākumus:

- lai tiktu izvērtēta privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas nolūkā līdz šim veikto pasākumu efektivitāte un noteiktas turpmāk veicamās darbības;
- lai tiktu izvērtēta Privatizācijas aģentūras turpmākās darbības lietderība, ņemot vērā aktuālo situāciju privatizācijas jomā, un Privatizācijas aģentūras darbības nodrošināšanas izdevumu finansiālā ietekme uz valsts budžetu;
- lai, pamatojoties uz veiktā izvērtējuma rezultātiem, tiktu sagatavots rīcības plāna projekts (pasākumi, termiņi, atbildīgās institūcijas) un tam atbilstošs normatīvais akts prognozējamai un izmaksu ziņā efektīvai privatizācijas procesa pabeigšanai.

Lai nodrošinātu efektīvu un caurskatāmu Privatizācijas aģentūras pārvaldību un uzraudzību, aicinām Ekonomikas ministriju kā Privatizācijas aģentūras 100% kapitāla daļu turētāju uzlabot Privatizācijas aģentūras pārraudzību, nosakot salīdzināmus un izmērāmus Privatizācijas aģentūras darbības rezultātus un rezultatīvos rādītājus, kā arī nosakot skaidri definētus, salīdzināmus un izmērāmus kritērijus valdes locekļu skaita noteikšanai un atlīdzības sistēmas izveidei.

Ekonomikas ministrijai, vērtējot privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanai nākotnē veicamos pasākumus, iesakām izvērtēt arī nepieciešamo rīcību ar Privatizācijas aģentūras informācijas sistēmās uzkrātajiem ar privatizācijas procesu saistītajiem datiem to tālākai izmantošanai un saglabāšanai.

Savukārt līdz lēmuma pieņemšanai par rīcību privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanai Ekonomikas ministrijai būtu jānodrošina ekonomiski pamatota privatizācijas sertifikātu administrēšana un jāizveido priekšnoteikumi iesaistīto iestāžu kvalitatīvai sadarbībai.

Lai veicinātu līdzekļu ekonomiju un nodrošinātu mērķu sasniegšanu ar pēc iespējas mazākiem resursiem, Privatizācijas aģentūrai mēs iesakām pilnveidot atlīdzības sistēmu, izvērtējot darbinieku veicamos pienākumus un noslodzi, nosakot salīdzināmus un izmērāmus darba izpildes rezultātīvos rādītājus.

Līdz lēmuma pieņemšanai par informācijas uzglabāšanas alternatīvu risinājumu Privatizācijas aģentūrai būtu:

- jāveic nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu informācijas sistēmu drošu darbību un datu aizsardzību, ar privatizācijas procesu saistītās informācijas konfidencialitātes, integritātes un pieejamības risku mazināšanu, kā arī izvērtējot nepieciešamību reģistrēt sistēmas kā valsts informācijas sistēmas;
- jāizvērtē un jāveic nepieciešamie pasākumi, lai tiktu nodrošināta efektīva informācijas apmaiņa starp privatizācijas procesā iesaistītajām institūcijām un darbības ar privatizācijas sertifikātiem.

Latvijas Republikas
Valsts kontrole